

Yerli səviyyədə gənclərlə iş üzrə Avropa xartiyası

Demokratik bir cəmiyyət gənclərin səsine və fəal iştirakına ehtiyac duyur. Bu rolu yerinə yetirmək üçün gənclərin öz gündəmlərini müzakirə edə biləcəkləri bir yerə ehtiyacları var. Həmyaşıdları ilə birlikdə maraqlarını və istedadlarını, həm də gələcəklə bağlı ideyalarını araşdırma, ifadə edə və inkişaf etdirə biləcəkləri bir məkan. **Fərdi şəxs və vətəndaş olaraq potensiallarını bütünlüklə ortaya çıxarmaq üçün ehtiyac duyduqları bilikləri, bacarıqları, yanaşmaları və dəyərləri daha da inkişaf etdirməyə gərəkli olan stimulu və dəstəyi alacaqları bir məkan.** Gənclərlə iş məhz həmin məkandır, gənclər¹ isə hər zaman onun əsas maraqlı tərəfi olaraq qalır. **Gənclərlə iş yalnız gənclər üçün deyil, eyni zamanda cəmiyyət üçün də bir öyrənmə prosesidir.** Bu hər zaman qazanc gətirən bir sərmayədir, inklüzivliyə və sosial birliyə can atan bir cəmiyyət üçün gənclər işi əhəmiyyətli rol oynayır.

Gənclər işinin əsas məqsədləri həm Avropa İttifaqı, həm də Avropa Şurasının² bir çox vacib siyasi sənədlərində əhatəli qeyd olunmuşdur. Bu xartiya isə siyasi bir sənəd deyil. Əksinə, bu xartiya həmin sənədləri yerli gənclər işində keyfiyyəti müəyyənləşdirmək və qorumaq üçün lazım olanlar barədə konkret təlimatlara çevirir. **Xartiya fikri ilk dəfə 2015-də Brüsseldə keçirilən II Gənclər İş Konvensiyasında meydana gəldi.** Bəyannamədə "Konvensiya yerli səviyyədə məsuliyyət barədə məlumatlılığın artırılmasını, gənclər işinin təşkilində yerli və regional hakimiyət orqanlarının Avropa Xartiyası barədə razılığa gəlməsini qeyd edir" fikri əks olunub. Burada məqsəd gənclərlə iş üçün ortaq zəmin yaratmaq idi. Erasmus+ Gənclik sahəsində fəaliyyət göstərən 22 Erasmus+ Milli Agentliyi və onların tərəfdaşlarının - Şəhərlərarası Gənclər Şəbəkəsi, POYWE şəbəkəsi, Avropa Gənclər Forumunun, Avropa İttifaqı və Avropa Şurasının əməkdaşlıq programının qəbul etdiyi bəyannamədən sonra strateji əməkdaşlıq layihəsi olan "Europe Goes Local"³ layihəsinə başlanıldı. Xartiya bu layihənin əsas nəticələrindən biridir.

Bu sənəd hökumətlər, bələdiyyələr, QHT-lər, gənclər təşkilatları və şuraları, çətir birliklər və bu kimi digər qurumlar da daxil olmaqla bütün səviyyələrdə müxtəlif tərəfləri əhatə etməklə, Avropa miqyasında bir konsultasiya prosesi keçərək təkmilləşdirilmişdir. Beləliklə, Avropa gənclərlə iş icmasının yaratdığı və sahibləndiyi bu xartiya, gənclər işinin təşkili və inkişafına töhfə vermək istəyən hər kəsi - siyasətçilərdən tutmuş gənclərlə iş üzrə mütəxəssislər və gənclərə qədər hamını maraqlandırır.

Xartiyanın məqsədi yerli gənclərlə işin daha da inkişafına töhfə verməkdir. Xartiya bunu hansı prinsiplərin rəhbər tutulmalı olduğunu qeyd etməklə və bu prinsiplərə cavab vermək üçün fərqli aspektlərin necə tərtib edilməsinin vacibliyini bildirməklə verir. Belə ki, bu sənəd gənclərlə iş üzrə zəruri dialoq üçün ortaq bir Avropa platformasını təmin edir. Gənclərlə işin inkişafı üçün maraqlı tərəflərin bir araya gələrək lazımi tədbirləri müzakirə edə biləcəyi, heç bir cəhət və perspektivin kənarında qalmamasını təmin edən, gənclərlə işin ən yaxşı və ən yararlı şəkildə həyata keçirilməsini yoxlayan, istifadəsi sərbəst olan metodik vasitədir. Bu səbəbdən xartiya bir bütün olaraq nəzərdən keçirilməlidir. Bəndlər malik olduğu əhəmiyyətə uyğun olaraq deyil, ümumi məntiq qaydasında sıralanmışdır.

Həmçinin, gənclərlə iş yalnız təcrübədə deyil, həm də təşkili, idarə olunması və maliyyələşdirilməsinə görə zəngin müxtəlifliyi ilə xarakterizə olunur. Gənclərlə işin böyük hissəsinin başlanğıc nöqtəsi və icrası yerli səviyyədə olsa da, bu xartiyada sadalanan müxtəlif məsələlərdən müxtəlif səviyyələrdə fərqli qurumlar və şəxslər məsuliyyət daşıyırlar. Onların heç biri tələblərin hamısını özləri təkə ödəyə bilməz və heç biri də məsuliyyətdən yayına bilməz. Xartiyanın müxtəlif yerli reallıqlara necə tətbiq ediləcəyi ilə bağlı müzakirələri dəstəkləmək üçün o, fərqli perspektivlər, izahatlar, istinad sənədləri və müxtəlif bölmələrlə əlaqəli yaxşı təcrübə nümunələrini təqdim edən onlayn, interaktiv alət toplusu ilə müşayiət olunmalıdır.

1 Lakin gənclər homogen qrup deyil. Onların müxtəlif keçmişi, maraqları və ideyaları var. Onlar qruplaşdırılsa və ya qruplaşdırılmasa da bu və ya digər fərqlərə görə onların müxtəlif ehtiyacları olacaq.

2 Bu sənədlərə aiddir:

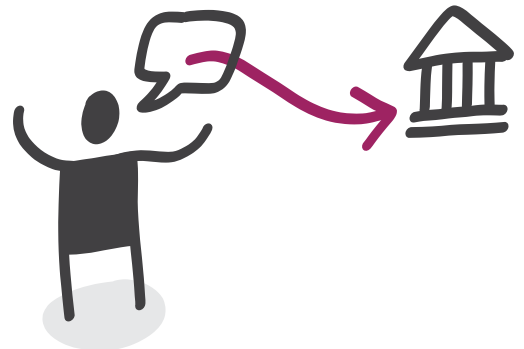
- Gənclərin inkişafı, rifahı və sosial birliyi üçün keyfiyyətli gənclərlə işə töhfəsi üzrə Şuranın yekunları (2013/C 168/03)
- Gündəm 2020, Avropa Şurasının gənclər siyasəti haqqında qərar (CM/Res(2008)23)
- Avropa Şurasının Gənclərlə İş üzrə Təvsiyəsi (CM/Rec(2017)4)
- Gəncləri maarifləndirmək: AI-nin yeni Gənclər Strategiyası COM/2018/269 yekun

3 Layihə Erasmus+ proqramının Transmilli Əməkdaşlıq Fəaliyyəti çərçivəsində maliyyələşdirilir

- ★ könüllü iştiraka əsaslanmaq - gənclərin öz istəkləri və motivasiyaları ilə gənclər işində fəal olmaq;
- ★ gənclərin ehtiyacları, maraqları, fikirləri və özləri tərəfindən qəbul edilən təcrübələrə əsaslanmaq və onlara cavab vermək, beləliklə həyatlarına əlavə dəyər və ya sevinc gətirmək;
- ★ gənclərlə birlikdə və ya onların dəstəyi ilə yaradılmaq, təşkil edilmək, planlaşdırılmaq, hazırlanmaq, həyata keçirilmək və qiymətləndirilmək;
- ★ qeyri-formal və informal öyrənmə yolu ilə gənclərin fərdi və sosial inkişafına töhfə vermək;
- ★ gənclərin öz müqəddəratını təyinetmə, muxtariyyət və hüquqlara çıxışını inkişaf etdirməyə çalışmaq;
- ★ gənclərlə vahid baxış bucağını paylaşmaq və yalnız öz həyatlarının deyil, bütövlükdə cəmiyyətin də əsas mənbəyi olaraq onları olduğu kimi qəbul etmək;
- ★ tənqidi düşüncə və yaradıcılığı, habelə insan hüquqlarını, demokratik dəyərləri və fəal vətəndaşlığı təbliğ etmək;
- ★ fəal şəkildə cəlb olunmaq və bütün gənclərə bərabər imkanlar təqdim etmək.

- ★ inkişaf edilib:
  - yuxarıda göstərilən əsas prinsiplər çərçivəsində və ona uyğun olaraq;
  - aydın rollara və səlahiyyətlərə sahib olan, prosesin bütün mərhələlərinə cəlb edilən gənclər də daxil olmaqla bütün müvafiq maraqlı tərəflər arasında əməkdaşlıqda;
  - gənclərin ehtiyacları, hüquqları və mənafeləri barədə müvafiq və yenilənmiş biliklər, habelə yeni tədqiqatlar, məqsəd və hədəflərə çatmaq üçün gənclərlə işin istifadə edilən müxtəlif formaları və metodları əsasında;
- ★ gənclərin iştirakı, təsiri və öyrənməsi istiqamətində nəyin əldə ediləcəyi ilə bağlı aydın və ölçülə bilən keyfiyyət və kəmiyyət göstəricilərinə əsaslanır;
- ★ məqsədlərə uyğun olaraq müvafiq resurslar ayırır;
- ★ yerli qeyri-hökumət təşkilatlarının muxtariyyətinə hörmət etməklə aydın və siyasi cəhətdən təsdiqlənmiş yerli məqsəd və hədəfləri ehtiva edir;
- ★ yerlidən Avropaya qədər bütün səviyyələrdə gənclər siyasəti ilə bağlı və əlaqəli məsələlərdə aydın mövqe sərgiləyir.

- ★ bütün müvafiq maraqlı tərəflər arasında dialoq qurmaq;
- ★ məqsəd və hədəfləri müvafiq strategiya və planlara çevirmək;
- ★ gənclərlə işin keyfiyyətli aparılması üçün lazım olan ilkin şərtləri və iş proseslərini müəyyənləşdirmək və yaratmaq;
- ★ gənclər sahəsində digər yerli, milli və Avropalı tərəfdaşlarla planlar və fəaliyyətlər haqqında davamlı məlumat mübadiləsi aparmaq, o cümlədən sektorlararası və sektordaxili əməkdaşlıqda fəal iştirak etmək;
- ★ gənclərə hüquqları, habelə müxtəlif növ yerli, milli və beynəlxalq fəaliyyətlərdə iştirak etmək imkanları ilə bağlı məlumatları əldə etmələrinə kömək etmək və məshələt vermək;
- ★ gəncləri stimullaşdırmaq və dəstəkləmək:
  - sosiallaşmaq, təcrübə və fikir mübadiləsi aparmaq, təşkilatçılıq etmək, bir-birindən öyrənmək və fəaliyyət göstərmək üçün hər cür maneə və sərhədləri aradan qaldırmağa;
  - fəal vətəndaş olmağa və cəmiyyətə təsir göstərməyə, o cümlədən siyasi qərarların qəbul edilməsində iştirak etməyə;
  - dünyaya açıq olmağa və regional, milli, Avropa və beynəlxalq mübadilə və əməkdaşlıqda fəal iştirak etməyə;
- ★ gənclərlə birlikdə onların fərdi və sosial inkişafı üçün uyğun hesab etdikləri öyrənmə məqsədlərini formalaşdırmaq;
- ★ gənclərin qeyri-formal və informal təhsilin nəticələrini, yəni gənclərlə iş vasitəsilə əldə etdikləri bilik, bacarıq, yanaşma və dəyərləri sənədləşdirmək və nümayiş etdirmək, həmçinin əldə edilmiş səriştələrin tanınmasına dəstək göstərmək;
- ★ gənclərlə iş üzrə mütəxəssisləri yerli ehtiyaclara uyğun məlumat, təhsil, təlim və dəstək verilməsini təmin etmək, səriştələrinin davamlı inkişafını stimullaşdırmaq və dəstəkləmək.

- ★ yuxarıda qeyd olunan əsas prinsiplərə, BMT-nin Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsinə, BMT-nin Uşaq Hüquqları Bəyannaməsinə və Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasına əsaslanan aydın bir etik çərçivədə hərəkət etməlidir;
- ★ gəncləri fərdi və sosial inkişaflarında dəstəkləmək arzusunda olmalıdır;
- ★ inklüziv, maarifləndirici və sosial fəal, yaradıcı və təhlükəsiz, əyləncəli və ciddi, maraqlı və planlı imkanlar təklif edən etibarlı mühit yaratmalıdır;
- ★ ehtiyacıları görməli və həll yollarını axtarmalıdır:
  - gənclərlə iş prosesinin bütün mərhələlərinə gəncləri cəlb etmək üçün;
  - gənclərin özünü təşkilatlanmasına dəstək olmaq üçün;
- ★ gənclərlə işi bu Xartiyada təsvir olunan prinsiplərə və fəaliyyətlərə uyğun olaraq aparmaq üçün lazımi biliklərə, bacarıqlara, yanaşmalara və dəyərlərə sahib olmalıdır;
- ★ gənclərlə işi qarşılıqlı öyrənmə prosesi kimi görməli və sərəfətlərin davamlı inkişaf etdirilməsinə ehtiyac olduğunu anlamalıdır;
- ★ gənclərlə iş üzrə mütəxəssislərin rolunu və missiyasını bilməli və ifadə etməli, həmçinin əsas prinsiplərin hüdudlarından kənar qalan məqsəd və fəaliyyətlərlə məşğul olmamalıdır;
- ★ öz fəaliyyətlərini, həmçinin yerli məqsədlərin, fəaliyyətlərin təşkili metodlarının və üsullarının əsas prinsiplərə necə uyğun gəldiyini davamlı və tənqidi şəkildə əks etdirməlidir.

YERLİ SƏVİYYƏDƏ GƏNCLƏRLƏ İŞİN KEYFİYYƏTİNİN ARTIRILMASI ÜÇÜN LAZIMDIR:

- ★ ölçülə bilən göstəricilərə və hədəflərə uyğun olaraq nəticələrin, ilkin şərtlərin və iş proseslərinin sənədləşdirilməsi və izlənməsi üçün aydın və əhatəli bir sistem;
- ★ yerli həqiqətlərin və ehtiyacların mütəmadi və yenilənmiş xəritələri;
- ★ nəticələrin ilkin şərtlər, iş prosesləri və fəaliyyətləri ilə əlaqəsi və gələcək inkişafa ehtiyacları baxımından davamlı təhlili və əks olunması üçün aydın prosedurlar;
- ★ gənclər və gənclərlə iş sahəsində yeni milli və beynəlxalq tədqiqatlar, trendlər və metodlar barədə davamlı yenilənmələr üçün dəqiq prosedurlar;
- ★ keyfiyyətin artırılması və yeniliklərin tətbiqi istiqamətində əməkdaşlıq üçün bütün maraqlı tərəflərin birgə səyləri;
- ★ gənclərlə iş üzrə mütəxəssislərin yerli nəticələrin, ehtiyacların, güclü və zəif tərəflərin aydın şəkildə təhlili ilə aydın sərəştə çərçivəsinə əsaslanan davamlı inkişafı.

MİLLİ SƏNİYYƏDƏ TƏRƏFDAŞLARIMIZ

www.iz.or.at

www.site.erasmusplus-jeunesse.fr

www.leargas.ie

www.iventanta.sk

www.jint.be

www.jugendfuereuropa.de

www.jaunatne.gov.lv

www.movit.si

www.mobilnost.hr

www.inedivim.gr

www.aha.li

www.anpcdefp.ro

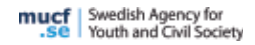
www.ufm.dk

www.tka.hu

www.jtba.lt

www.muf.se

www.noored.ee

www.rannis.is

www.nji.nl

www.opf.f

www.agenziagiovani.it

www.dzs.cz

www.movetia.ch

www.aktivungdom.eu

www.juventude.pt

BEYNƏLXALQ TƏŞKİLATLAR

pjp-eu.coe.int

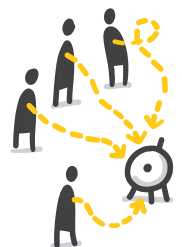
www.youthforum.org

intercityyouth.eu

povwe.org

"GƏNCLƏRLƏ İŞ
DƏYƏRLƏRƏ ƏSASLANIR...
VƏ GƏNCLƏRİN
HÜQUQLARINI TƏŞVİQ EDİR."

